

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава, Україна:
Полтавський національний педагогічний університет
ім В.Г.Короленка, м. Полтава, Україна
Інститут Європейської освіти м. Софія, Болгарія
L. N. Gumilyov Eurasian National University, Chemistry Department,
Astana, Kazakhstan
Plant and Soil Sciences Department University of Delaware, USA
Белорусская государственная орденов Октябрьской Революции и Трудового
Красного Знамени сельскохозяйственная академия. Горки, Білорусь
Національний аграрний університет Вірменії, Єреван, Вірменія
Опольський політехнічний університет, Польща

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**IV міжнародної
науково-практичної Інтернет - конференції**

**"ЕФЕКТИВНЕ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНО-
СТАБІЛЬНИХ ТЕРИТОРІЙ У КОНТЕКСТІ
СТРАТЕГІЇ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ:
АГРОЕКОЛОГІЧНИЙ, СОЦІАЛЬНИЙ ТА
ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТИ"**

**18 грудня 2020 р року
м. Полтава, Україна**

ЗМІСТ

Розділ І. АГРОЕКОЛОГІЧНІ, СОЦІАЛЬНІ ТА ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ТРАНСФОРМАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ УГІДЬ В ЕКОЛОГІЧНО СТАБІЛЬНІ.	13
ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДСЬКИХ ЕКОЛОГІЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ	
<i>Сакало О.І., Глазунова В.Є, Плаксієнко І.Л.</i>	13
МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ПИТНОЇ ВОДИ В ПОЛТАВСЬКІЙ ОБЛАСТІ	
<i>Мищенко О.В., Хмара К.О.</i>	16
ГЕОХІМІЧНА ОЦІНКА ПРИРОДНИХ ВОД ПОЛТАВЩИНИ	
<i>Плаксієнко І.Л., Чернякіна А.Р., Глазунова В.Є,</i>	19
ВПЛИВ СИСТЕМИ УДОБРЕННЯ НА ВРОЖАЙНІСТЬ ГІБРИДІВ СОНЯШНИКУ	
<i>Величко Я.Г.</i>	22
ПРОБЛЕМИ ДООЧИСТКИ ПИТНОЇ ВОДИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ В ПОБУТОВИХ УМОВАХ	
<i>Колеснікова Л.А. ,Хмара К.О.</i>	27
ВПЛИВ СТРОКІВ СІВБИ ТА НОРМИ ВИСІВУ НАСІННЯ НА ВРОЖАЙНІСТЬ СОЇ	
<i>Якушенко . М.С.</i>	31
УРОЖАЙНІСТЬ СОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД СОРТУ ТА ПОПЕРЕДНИКІВ	
<i>Гринь М.Е.</i>	34
АНАЛІЗ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СЕЛА ВИШНЕВЕ ХОРОЛЬСЬКОГО РАЙОНУ	
<i>Піщаленко М.А. , Варега В.Б</i>	38
АНАЛІЗ ІНФОРМАТИВНОСТІ БІОІНДИКАТОРІВ СТАНУ ЛІСОВИХ ФІТОЦЕНОЗІВ ПОБЛИЗУ УРБАНІЗОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ	
<i>Піщаленко М.А. ,Григор О. І.</i>	42
АНАЛІЗ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ ПОВІТРЯ м. КАРЛІВКА ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	
<i>Піщаленко М.А. ,Драновський О.І</i>	45
РОЛЬ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ В ПОКРАЩЕННІ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ СЕЛА ГОГОЛЕВЕ ВЕЛИКОБАГАЧАНСЬКОГО РАЙОНУ	
<i>Піщаленко М.А. Лихота О.Г.</i>	47

АНАЛІЗ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СЕЛА ВИШНЕВЕ ХОРОЛЬСЬКОГО РАЙОНУ

Піщаленко М.А., Варига В.Б.
м. Полтава, Україна

Стан здоров'я людини значною мірою залежить від стану навколишнього середовища. При цьому ступінь несприятливого впливу визначається як адаптаційно-компенсаторні здібностями організму, так і тривалістю і інтенсивністю впливу несприятливого фактора. Тривале негативний вплив змінює навколишнє середовище, приводячи в дію закон зворотного зв'язку системи "людина - біосфера" [1].

Під час розробки звіту про стратегічну екологічну оцінку стану були визначені основні проблеми для навколишнього середовища та охорони здоров'я населення, надані характеристики даних впливів, проаналізовані їх територіальні аспекти. В рамках даної роботи були визначені ключові екологічні цілі та завдання, їх відношення до містобудівної документації, та визначені можливості їх врахування при розробленні проектних рішень проекту генерального плану. На основі аналізу екологічної ситуації та проектних рішень, прийнятих у проекті генерального плану були визначені ключові актуальні питання, що потребують оцінки.

Станом на 01.01.2020 на обліку Департаменту екології та природних ресурсів Полтавської обласної державної адміністрації об'єктів господарювання, які здійснюють викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами на території села Вишневе Вишневої сільської ради Хорольського району Полтавської області не зареєстровані. Інформація щодо незадовільного стану атмосферного повітря території села Вишневе до Департаменту екології та природних ресурсів Полтавської обласної державної адміністрації не надходила. Екологічний стан населеного пункту у частині атмосферного повітря можна вважати задовільним. Згідно даних геопорталу забруднення повітря у світі, індекс якості повітря у селі Вишневе, визначено як добрий. Якість повітря вважається задовільною, а забруднення повітря є незначним, у межах норми.

Забруднення поверхневих вод обумовлене скидами забруднених стічних вод об'єктами суб'єктів господарювання та домогосподарствами, що розташовані в межах басейну р. Хорол відсутність мережі каналізації дощових вод та їх скидання у поверхню водойм без очищення. До ризиків зниження біорізноманіття на даній території можна віднести: дуже повільне, і як наслідок неефективне, виконання заходів Регіональної

програми охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки з урахуванням регіональних пріоритетів Полтавської області на 2017–2021 роки (“Довкілля–2021”); наявність стихійних сміттєзвалищ.

Серед чинників, що впливають на захворюваність та здоров’я населення, виділяються наступні: соціально-економічні (рівень соціальної інфраструктури, умови праці, можливості оздоровлення, доходи та витрати населення, рівень життя тощо); генетичні; стан навколишнього природного середовища (що обумовлюється як природними так і антропогенними факторами); наявність та рівень системи охорони здоров’я. Відповідно досліджень науковців за інтенсивністю впливу різних чинників виділяються наступні залежності: паління; вживання наркотиків; зловживання алкоголем; праця в шкідливих умовах; нераціональне харчування; стреси; гіподинамія; незадовільні побутові умови, на них припадає 51-52% загального впливу. Чинники стану навколишнього природного середовища (зокрема, забруднення повітря, води, ґрунту, фізичні фактори впливу) охоплюють 20-21% впливу.

Генетично-біологічні фактори (спадковість, стать тощо) впливають на 19-20%. На групу факторів, пов’язаних із обсягом і якістю медичного обслуговування (забезпеченість об’єктами медичної інфраструктури та фахівцями, своєчасність та якість лікування, вакцинація, періодичність медичних обстежень, державне фінансування медичної сфери тощо) припадає 8-9% впливу. Таким чином нами досліджено, що серед ризиків впливу на здоров’я населення, які стосуються документа державного планування можна віднести: якість атмосферного повітря на ділянках впливу автотранспорту, недостатня забезпеченість об’єктами обслуговування, зокрема закладами охорони здоров’я, дошкільної та загальної середньої освіти, об’єктами фізкультурно-оздоровчого, рекреаційного, туристичного спрямування. Також значне забруднення відбувається утворенням відходів (більше 99% відсотків від загального обсягу утворення відходів належить до IV), головними забруднювачами є садибні ділянки та сільськогосподарські підприємства. Використання отрутохімікатів і пестицидів за допомогою авіації у 2018 році не проводилося. Крім того, має місце недотримання принципів сівозміни для збереження родючості ґрунтів.

В населеному пункті джерелами забруднення атмосферного повітря є домогосподарства, які у осінньо-зимовий період використовують альтернативні види палива та природний газ. Загальні викиди від забруднювачів, у приземному шарі атмосфери значно менші нормативних значень фонових рівнів. Таким чином, можна стверджувати, що рівень забруднення атмосферного повітря на території села є порівняно низьким. Однак при оцінці стану забруднення атмосферного повітря села ми

рекомендували б враховувати той фоновий рівень забруднення, який сформувався на прилеглих територіях, тобто стан забруднення атмосферного повітря, що склався на території Хорольського району. Як відомо, значну частину парникових газів прямої дії, що викидаються в атмосферу Полтавської області техногенними джерелами, складає двоокис вуглецю. За інформацією Головного управління статистики у Полтавській області, що побудована на даних форми 2-ТП (повітря), протягом 2018 року 388 підприємствами області викинуто в атмосферу 3,554 млн.т двоокису вуглецю, що більше ніж у попередньому році на 0,122 млн.т, або на 3,4 відсотка (у 2016 році – 285 підприємствами – 3,432 млн.т) [2,3].

Із загальної кількості викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел підприємств 8,401 тис. т (15%) належать до парникових газів, зокрема, метан (8,333 тис.т) та оксид азоту (0,068 тис.т) [2]. Відповідно до регіональної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Полтавській області у 2018 році у 2018р. від стаціонарних джерел забруднення у повітря надійшло 52,156тис.т забруднюючих речовин (без урахування викидів діоксиду вуглецю), що на 0,323тис.т, або на 6,7% менше, ніж у 2017 році [3]. Із загальної кількості забруднюючих речовин, що надійшли в атмосферу, викиди метану та оксиду азоту, які належать до парникових газів, становили відповідно 6,519тис.т (12,5% обласних викидів) та 0,080тис.т (0,14% обласних викидів) [1]. Крім цих речовин, у звітному році в атмосферу було викинуто 3342,137тис.т (менше ніж у попередньому році на майже 6%) діоксиду вуглецю, який також впливає на зміну клімату. Крім того від пересувних джерел забруднення дорівнює (та навіть перевищує) викиди парникових газів від стаціонарних джерел забруднення атмосферного повітря на підприємствах області. Нажаль, дотепер відсутні механізми для вжиття достатніх заходів для реєстрації встановленої кількості викидів із джерел та абсорбції поглиначами парникових газів.

На сьогодні однією з найбільш актуальних екологічних проблем, що потребує вирішення в с. Вишневе, Хорольського району пов'язана з відходами: від їх утворення, збирання, накопичення до їх утилізації, перероблення та захоронення. Нами встановлено, що на території Вишневої сільської ради відсутні сміттєзвалища на які виготовлена технічна документація із землеустрою та отримано державний акт на право постійного користування земельною ділянкою.

Також на території села Вишневе актуальною на сьогодні проблемою залишається водопостачання якісною водою населення всієї селітебної території населеного пункту. Нами встановлено, що шахтні колодязі в своїй більшості недостатньо захищені від хімічного та біологічного забруднення. Основна маса колодязів знаходяться в приватному володінні населення і, як наслідок, очистка, ремонт та дезінфекція їх

проводиться недостатньо якісно. В зв'язку з цим в області, згідно регіональних звітів, щороку реєструються випадки отруєння дітей нітратами (в 2018 році зареєстровано 2 випадки отруєння нітратами води шахтних колодязів дітей до 3 років, 2017 р. – 1 випадок) [1]. Інформація про всі випадки перевищення вмісту нітратів у питній воді надається до територіальних органів Держпродспоживслужби для подальшого вжиття заходів в межах повноважень.

Нами встановлено, що лабораторні дослідження якості питної води на території населеного пункту протягом 2019 року не проводилися. Як відомо, значна кількість хвороб людини пов'язана з незадовільною якістю питної води і порушенням санітарно-гігієнічних норм водопостачання. Питна вода та її якість істотно впливають на всі фізіологічні та біохімічні процеси, що відбуваються в організмі людини, на стан її здоров'я [5]. Природні ландшафти цієї місцевості значною мірою антропогенно трансформовані, напрямок господарської діяльності району – аграрно-індустріальний, який характеризується збідненою рослинністю. Найбільшої трансформації на досліджуваній території зазнали не тільки типові для регіону степові та лісостепові ландшафти, але окремі їх частини (найчастіше на рівні фацій) збереглись у природному стані, в основному, по балках, крутосхилах та курганах. Фітоценоз населеного пункту села Вишневе перенасичений амброзією полиноистою, яка засмічує дворища, агроценози, угіддя, узбіччя доріг, лісосмуги, береги ставків. Крім того є потужним алергеном для людини, тому адміністрації селищної ради слід поглибити роботу серед населення щодо профілактичних заходів боротьби з цим небезпечним карантинним бур'яном.

Бібліографічний список

1. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища Полтавської області у 2018 році.
2. Стратегія розвитку Полтавської області на період до 2027 року.
3. Обласна програма “Екологічні ініціативи Полтавської області на 2019–2021 рр.”.
4. Регіональна програма охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки з урахуванням регіональних пріоритетів Полтавської області на 2017-2021 роки (“Довкілля-2021”).
5. Програма фітосанітарних заходів по ліквідації регульованих шкідливих організмів на території Полтавської області на 2019 – 2023 роки (рішення пленарного засідання двадцять четвертої сесії сьомого скликання від 14.02.2019 року №1041).